

практичної конференції (20.05. – 21.05.2013 р.) Державного економіко-технологічного університету транспорту. – К.: Міністерство транспорту та зв'язку України, ДЕТУТ, 2013. – С. 54 – 63.

19. Мельник В. П. Інноваційний ресурс господарського розвитку промисловості: Монографія [Текст] / [Бондар К. Л., Дерев'янкін Т. І., Мельник В. П., Микитенко В. В. та ін.] / За ред. В. П. Мельника – К.: Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 363 с.

УДК 336.663:338.432

БЕЧКО В.П., к.е.н.

ВРАЧИНСЬКА О.В.

м. Умань

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ НОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Анотація. Дослідженнями доведено, що більш ефективно використовуються оборотні кошти за умови їх мінімальних запасів, які визначаються в процесі нормування. Обґрунтовано пропозиції щодо необхідності розмежування рахунків в банках для відображення грошових потоків інвестиційної та операційної сфери діяльності, які дадуть можливість попередити нецільове використання коштів, призначених для формування оборотних коштів. Розмежування операційного та інвестиційного балансів в рамках звітності підприємства дозволить уникнути імобілізації оборотних коштів на цілі, не пов'язані з виробничою діяльністю.

Ключові слова: оборотні кошти, нормування, мінімальна потреба, розмежування рахунків, операційний та інвестиційний баланс.

Анотация. Исследованиями доказано, что более эффективно используются оборотные средства при условии их минимальных запасов, которые определяются в процессе нормирования. Обоснованы предложения относительно необходимости разграничения счетов в банках для отображения денежных потоков инвестиционной и операционной сферы деятельности, которые дадут возможность предупредить нецелевое использование средств, предназначенных для формирования оборотных средств. Разграничение операционного и инвестиционного балансов в рамках отчетности предприятия позволит избежать иммобилизации оборотных средств на цели, не связанные с производственной деятельностью.

Ключевые слова: оборотные средства, нормирование, минимальная потребность, разграничение счетов, операционный и инвестиционный балансы.

Abstract. The research has shown that circulating assets are used more effective in condition of their minimal reserves which are defined in the process of rate setting. The author has substantiated the suggestions

concerning the necessity for the demarcation of bank accounts for the reflection of cash flows of the investing and operating scope of activity, which will enable to prevent misapplication of funds which were intended for the formation of circulating assets. The demarcation of operating and investing balances within the accountability of an enterprise will allow to avoid immobilization of circulating assets for the purposes which are not related with the production activity.

Keywords: circulating assets, rate setting, minimum requirement, demarcation of bank accounts, operating and investing balances.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування підприємств аграрного сектору економіки за сучасних ринкових умов значною мірою залежить від забезпеченості й раціонального використання ними оборотних засобів. Тому організація оборотних засобів набуває особливого значення та вимагає ефективного управління ними на основі їх нормування.

Необхідною умовою ефективного управління оборотними засобами є науково обґрунтоване визначення потреби в них на основі нормування. Але, на жаль, останнім часом на сільськогосподарських підприємствах нормуванню оборотних засобів не приділяється належної уваги. Основними причинами цього є: втрата підприємствами аграрної галузі власних оборотних коштів, що призвело до зниження їх фінансової стійкості, платоспроможності та втрати кредитоспроможності; неможливість установаження обґрунтованих нормативів через створення понаднормативних виробничих запасів для часткової нейтралізації інфляційних ризиків; складна й дуже деталізована методика розрахунку потреби в оборотних засобах стала непридатною в ринкових умовах для управління коштами й ресурсами підприємства.

Мета статті. Метою даної публікації є удосконалення методики нормування оборотних засобів підприємств аграрної сфери.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню нормування оборотних засобів присвячені праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів: М.Я.Дем'яненка, Л.А.Демчук, Я.Б.Дропи, В.І.Ільчика, А.Р.Радіонова, В.М.Таранкова, П.А.Хуторського та інших. Проте в умовах трансформації економічних відносин багато аспектів цієї важливої проблеми потребують подальших досліджень з метою пошуку оптимальних шляхів її вирішення.

Виклад основного матеріалу. Як свідчить економічна наука норматив власних оборотних засобів покликаний забезпечити безперебійну діяльність підприємства при їх мінімальних розмірах. Суспільство в цілому зацікавлене в здійсненні процесу виробництва за таких умов і таку зацікавленість повинні реалізовувати самі підприємства. Хоча в практичній діяльності сільськогосподарських підприємств прослідковується тенденція в зацікавленості мати в наяв-

ності таку кількість виробничих запасів, яка спроможна забезпечити необхідний технологічний ритм виробництва. В той час, в силу різних протиріч навіть тоді, коли постачальницький обіг налагоджений, відповідає сучасним умовам, підприємства накопичують „про запас” виробничі запаси на той випадок, коли зможуть їх використовувати в повному обсязі в технологічному процесі. Так, наприклад, переважна частина підприємств закуповує у вересні – жовтні насіння та посадковий матеріал в розмірі від 80 до 90 % від потреби для посіву у весняний період. З однієї сторони така забезпеченість у посадковому матеріалі дає упевненість керівникам підприємств в тому, що посівна компанія в наступному році буде проведена в оптимальні строки при забезпеченні технологічного ритму виробництва. Накопичення запасів поверх норми пояснюється нестабільними цінами на всі види покупних товарно – матеріальних цінностей. Загальновідомо, що в період нестабільної економіки ціни на основні покупні виробничі запаси зростають значно швидше, ніж ціни на продукцію сільського господарства. Крім того, постачальницькі та збутові організації необґрунтовано завищують ціни на свою продукцію, що призводить до ще більшого диспаритету цін на промислову та сільськогосподарську продукцію.

Практикою доказано, що чим менші запаси, тим вища відповідальність керівників підприємства, тим досконалішою повинна бути організація виробництва. Чітко налагоджена організація виробництва є складовою ефективного використання оборотних засобів підприємств.

Аналіз роботи сільськогосподарських підприємств свідчить, що в даний час не всі керівники підприємств можуть організувати виробничий процес при мінімальних запасах, здебільшого закуповують їх „про запас”. Надмірне придбання товарно – матеріальних цінностей призводить до їх накопичення, і вимагає додаткових витрат, пов’язаних із їх збереженням, доведен-

ням закуплених матеріалів до відповідних технологічних кондицій. Великі витрати при цьому підприємства несуть від природних втрат через псування, нестачі матеріальних цінностей, що досить тривалий час зберігаються. Є випадки, коли придбані матеріальні цінності повністю втрачають свою придатність з причин невідповідного їх зберігання. Тому економія від закуплених товарно – матеріальних цінностей за нижчими цінами не покриває витрат, що несе підприємство на їх зберігання та доведення до технологічних кондицій.

Нами проведений аналіз впливу розміру витрат з насіння і посадкового матеріалу на економічну ефективність виробництва в 455 підприємствах Черкаської області. При цьому використані середньостатистичні дані за 2009 – 2012 роки (табл. 1).

Як свідчать дані табл.1 господарства, в яких загальні витрати на насіння і посадковий матеріал не перевищували 300,0 тис. грн в рік, мають кращі показники господарської діяльності. До таких віднесено 69 підприємств або 15,1 % від загальної їх кількості. В цих підприємствах найбільший дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг на середньорічного працівника, який сягає 1529,1 грн і на 1000 грн основних необоротних і оборотних активів – 170,8 грн. Рівень рентабельності в цій групі складає 8,6 %.

Із наростанням витрат на насіння і посадковий матеріал намічається тенденція погіршення результатів їх діяльності. Зокрема, в групі підприємств, загальні витрати на насіння та посадковий матеріал в яких перевищували 400,0 тис. грн сукупна рентабельність склала 3,2 %, або на 5,4 пункти менше, порівняно з підприємствами, де витрати насіння та садивного матеріалу не перевищували 300,0 тис. грн в рік.

Річна потреба у насінні та посадковому матеріалі покривається за рахунок насіння, що вироблене безпосередньо в господарствах, тобто внутрішнього обороту, і купленого в насінневих господарствах та інших постачальників. За даними дослідження для

Таблиця 1.

Вплив споживання насіння і садивного матеріалу на економічну ефективність виробництва в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області в середньому за 2009 – 2012 рр.

Річне споживання насіння і садивного матеріалу, тис. грн	Кількість підприємств	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг, грн		Чистий прибуток, на 1 га с.- г угідь, грн.	Середній залишок виробничих запасів на 1 га с.- г угідь, грн.	Середній рівень рентабельності, %
		на середньорічного працівника	на 1000 грн основних і оборотних засобів			
До 100	216	813,3	135,7	57,9	302,6	6,7
101 – 200	133	1475,7	162,9	172,9	555,1	8,1
201 – 300	69	1529,1	170,8	225,9	772,2	8,6
301 – 400	19	1362,2	115,9	116,8	601,8	6,8
Більше 400	18	1339,9	100,3	21,8	524,6	3,2

внутрішньогосподарського споживання в середньому за 2009 – 2012 роки для потреб майбутнього врожаю сільськогосподарських культур підприємствами використано 28,4 % насіння власного виробництва.

Паливо та мастильні матеріали, як правило, закуповуються у торговельних посередників. На цей вид виробничих запасів як на жоден інший безпідставно підвищуються ціни в період проведення весняно – польових робіт та період масового збору врожаю сільськогосподарських культур. Держава зі своєї сторони не застосовує жодного із економічних важелів регулювання ціни, залишається лише спостерігачем необґрунтованого її зростання. Нами проаналізовано вплив річного витрачання палива і мастильних матеріалів на економічну ефективність підприємств області, дані наведені в табл. 2.

З приведених у табл. 2. даних видно, що в господарствах, які накопичують на протязі року понаднормативні запаси палива і мастильних матеріалів, знижується ефективність виробництва в цілому. Так, із 455 обстежених підприємств чітко прослідковується тенденція впливу надмірного придбання палива і мастильних матеріалів на їх фінансовий стан.

Підприємства, річне споживання палива і мастильних матеріалів в яких становить 600,0 тис. грн в рік і більше, мають гірші фінансові результати. Рівень рентабельності в цій групі складає 5,2 %, або на 8,2 пункти менший за групу де споживання становить до 400,0 тис. грн на рік. При цьому відмічається різке зменшення доходності на одного працюючого і на 1000 грн основних, оборотних і необоротних активів. Великі витрати підприємства несуть в зв'язку із збереженням закуплених понад норму матеріальних цінностей.

Зокрема, із 53 обстежених сільськогосподарських підприємств Уманського району за 2010 рік у 26,2 % від їх загальної кількості виявлені факти нестачі палива і мастильних матеріалів на період проведення весня-

но – польових робіт. Паливо придбане у листопаді – грудні, коли ціни на нього були найнижчими. Нестача палива призводить до додаткових витрат, що прямо впливають на фінансовий результат діяльності підприємств.

Аналіз організації оборотних засобів в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області свідчить, що переважна їх більшість перестали нормувати оборотні засоби з причини втрати ними власних оборотних засобів.

Відсутність нормування оборотних засобів у сільськогосподарських підприємств не дає змоги визначити ступінь участі власних джерел у відтворювальному процесі, що ускладнює кредитування їх під оборотні засоби.

Кредитування сільськогосподарських підприємств може позитивно вплинути на подальший розвиток організації оборотних засобів.

Ще в свій час Круш З.А. була прихильником збереження поелементного нормування. Повна відмова від нормування, на її думку, призведе до значного зниження якості нормування і, як результат, усуне чітке розмежування оборотних засобів сільськогосподарських підприємств на власні і позичені [5, с.68]. Визнання необхідності розподілу оборотних засобів на власні і позичені, на її думку, повинно істотно підвищити якість кредитного механізму.

В даний час сільськогосподарським підприємствам кредит видається не тільки під сезонні і тимчасові потреби, але і на покриття частини постійних витрат. Це звужує можливості короткострокового кредиту в подальшій його участі у виробничому процесі.

Сільськогосподарські підприємства шукають вихід із затяжної кризи. Короткостроковий кредит міг би планомірно забезпечувати формування оборотних засобів в розмірах, необхідних для розширеного відтворення. Не виправдано стверджувати, що

Таблиця 2

Вплив споживання палива – мастильних матеріалів на економічну ефективність виробництва в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області в середньому за 2009 – 2012 рр.

Річне споживання палива та мастильних матеріалів, тис. грн	Кількість підприємств	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг, грн		Чистий прибуток, на 1 га с.- г угідь, грн	Середній залишок виробничих запасів на 1 га с.- г угідь, грн.	Середній рівень рентабельності, %
		на середньорічного працівника	на 1000 грн основних і оборотних засобів			
До 200	236	731,5	86,9	64,2	1191,5	6,1
201 – 400	52	1491,8	131,4	101,2	1707,3	13,4
401 – 600	19	1854,3	396,8	216,8	1844,9	8,9
601 – 800	139	1139,8	201,4	59,1	1311,7	5,4
Більше 800	9	989,7	117,7	31,8	1419,1	5,2

підприємства повинні створювати оборотні засоби лише за допомогою одного джерела: власних чи позичених. Формування оборотних засобів лише за рахунок власних джерел призведе до відволікання коштів в операційну діяльність на збиток інвестиційній сфері діяльності. І навпаки, формування їх за рахунок тільки позичених призведе до того, що підприємства не прагнутимуть забезпечувати виробничий процес за рахунок власних джерел. Кредити стануть не забезпеченими, а це призведе до фінансової нестабільності, до утриманських настроїв позичальників. Діяльність сільськогосподарських підприємств, які порушують пропорції між власними та позиченими джерелами формування оборотних засобів, раніше призводила до того, що позики списувалися, або в кращому випадку відстрочувалися, і в подальшому виступали як бюджетне асигнування. Таке списання можливе було тоді, коли банки були державними. В нинішніх умовах, коли банки є комерційними списання прострочених позик практично не можливе. Банк повинен здійснювати свою діяльність виключно на принципах самофінансування і самоокупності.

Тому для наукового обґрунтування співвідношення власних і позичених джерел формування оборотних засобів для сільськогосподарських підприємств зокрема і для підприємств економіки в цілому необхідно відновити нормування оборотних засобів.

Сільськогосподарські підприємства Черкаської області в зв'язку з відміною нормування оборотних засобів визначають загальну їх потребу застосовуючи при цьому науково обґрунтовані норми та нормативи потреби в тому чи іншому виді оборотних засобів за планом. Такі показники визначаються на рік як у кількісному, так і вартісному вимірах.

Аналогічна методика застосовувалася раніше колгоспами в умовах директивної економіки при розрахунку нормативів власних оборотних засобів з незавершеного виробництва в рослинництві та тваринництві, молодняку тварин і тваринах на відгодівлі, кормах і підстилці. При застосуванні такої методики за норматив приймається, загальна потреба в оборотних засобах на кінець планового періоду, а не їх мінімальна величина. В цьому випадку при кредитуванні підприємства під оборотні засоби банк повинен кредитувати не понад нормативну їх потребу в оборотних засобах, що виникла в зв'язку із сезонним наростанням витрат, а їх максимальний розмір.

За допомогою цього методу підприємства визначають не нормативи власних оборотних засобів, і навіть не їх сукупний норматив, а загальну потребу у власних фінансових ресурсах. Думаємо, що необґрунтованою є спроба визначення потреби за таким методом, який застосовувався раніше до незавершеного виробництва, молодняку тварин і тваринах на відгодівлі, кормах і перенесення його на всю сукупність оборотних засобів.

Приведений вище приклад визначення потреби в оборотних засобах ще раз підтверджує доцільність застосування поелементного їх нормування.

Відмова від поелементного нормування оборотних засобів, як свідчить практичний досвід роботи сільськогосподарських підприємств, не вирішила тих проблем, які постають перед їх організацією, особливо функціонування їх за сучасних ринкових умов.

Досвід роботи сільськогосподарських підприємств свідчить, що ефективне управління оборотними засобами великою мірою залежить від науково обґрунтованого визначення їх потреби, що здійснюється через нормування. Відміна поелементного нормування оборотних засобів за нинішніх умов господарювання не сприяє поліпшенню організації оборотних засобів та фінансового стану сільськогосподарських підприємств. Підприємства практично втратили контроль за мінімально необхідними розмірами оборотних засобів, спроможних забезпечити безперервний кругообіг виробництва, які визначаються у процесі нормування. Понаднормативне накопичення на підприємстві запасів призводить до додаткових витрат, пов'язаних з їх збереженням, і відволікання грошових коштів з обороту.

Ринкові відносини вимагають від сільськогосподарських підприємств такого інструменту управління оборотними засобами, який би сприяв закріпленню за ними певної їх частини, які давали би максимальну віддачу, будучи авансованими у виробництво. І таким інструментом могло б стати науково обґрунтоване визначення їх потреби.

На нашу думку, при науково обґрунтованій системі нормування оборотних засобів можна вирішити комплекс проблем, пов'язаних з їх організацією, підвищенням ефективності використання, оптимальним співвідношенням власних і позичених ресурсів. Це дасть змогу забезпечити на практиці дотримання суворого режиму економії витрат, позитивно вплинути на фінансові результати діяльності підприємств.

Такої думки притримується Дем'яненко М.Я., який відмічає, що суспільство в цілому зацікавлене в здійсненні процесу виробництва при мінімальних запасах і таку зацікавленість повинні реалізувати самі підприємства. На його думку підприємства повинні створити в господарському механізмі такі важелі, які б спонукали їх здійснювати виробничий процес при мінімальних виробничих витратах [2].

Це може бути досягнуто завдяки нормуванню оборотних засобів, яке сприяє визначенню мінімальної їх величини, необхідної для забезпечення безперервного виробничого процесу.

Для відновлення нормування оборотних засобів сільськогосподарським формуванням слід налагодити контроль, який би сприяв покращенню організації виробництва в цілому і зокрема оборотних засобів. А для цього необхідно провести цілий комплекс заходів методологічного характеру.

По – перше, максимально приблизити порядок нормування оборотних засобів до виробничих показників. Це сприятиме тому, що нормування відбиватиме потреби виробництва. Найбільш вірогідним вирішенням цього питання буде відновлення нормування оборотних засобів застосовуючи методику розроблену Інститутом аграрної економіки УААН [6].

По – друге, в даний час відповідно до методології організації бухгалтерського обліку відповідно до Міжнародних стандартів вихідні дані обліку не забезпечують контроль за цільовим і ефективним використанням оборотних засобів. Зокрема у формі № 1 „Баланс” відсутні показники з окремих видів, оборотних засобів, що відображають конкретні їх величини станом на початок і кінець року. Звітні дані приводять у балансі в комплексній оцінці, що не уможливорює проведення відповідного аналізу за сумарним їх станом на відповідні періоди.

З метою підвищення контролю за витратами авансованих засобів і здійснення найсуворішого режиму економії доцільно розширити вихідні дані по елементах оборотних засобів. З цією метою слід у „Примітках до фінансової звітності”, ф. 5 передбачити вартість оборотних засобів за кожним окремим їх видом на початок і кінець періоду. Ці дані слугуватимуть основою для здійснення поелементного нормування оборотних засобів.

Крім того статистична звітність в даний час побудована таким чином, що досить проблематично отримати дані про наявність оборотних засобів та джерел їх формування.

Таким чином, для сільськогосподарських підприємств нарізю питання відновлення нормування оборотних засобів, за принципом мінімізації із врахуванням їх оборотності. Для визначення потреби в оборотних засобах за принципом мінімальності слід внести зміни в організацію бухгалтерського обліку.

Побудова бухгалтерського обліку повинна сприяти закріпленню за операційною сферою діяльності твердо фіксованої суми оборотних засобів, необхідних для безперервної діяльності роботи підприємства.

В цьому аспекті представляє інтерес розмежування джерел авансування інвестиційної та операційної сфер діяльності. Такий практичний досвід застосовують і притому успішно, у сільськогосподарських кооперативах Чехії та Угорщини [8]. В сільськогосподарських підприємствах цих країн в рамках одного звіту складають окремо інвестиційний та операційний баланси. Останній відображає розміщення всіх оборотних засобів і джерел їх формування, що в певній мірі дозволяє попереджати відволікання оборотних засобів на інші цілі.

За часів директивної економіки в балансі кожного окремо взятого підприємства, в тому числі і сільськогосподарського, був передбачений четвертий розділ. В його активі відображалися інвестиційні витрати, а в

пасиві – джерела їх формування. Це давало змогу досить таки оперативно, принаймні один раз в місяць, відслідковувати відволікання оборотних засобів в інвестиційну діяльність і навпаки із інвестиційної в операційну. В разі іммобілізації ці кошти відшкодовувалися, що в певній мірі покращувало організацію оборотних засобів.

В даний час згідно методології бухгалтерського обліку кошти підприємства зосереджені на одному рахунку. Акумуляція на одному рахунку коштів операційної і інвестиційної діяльності не дала бажаних результатів і призводить до відволікання власних коштів на непередбачувані цілі. Режим функціонування єдиних рахунків можна вводити, на нашу думку, лише для тих підприємств, які повністю працюють на самоокупності та самофінансуванні, не мають простроченої заборгованості з кредитів. Підприємства, що не забезпечують збереження власних оборотних засобів повинні розділити не тільки зберігання грошових коштів на окремих рахунках в банку, але і джерела фінансування як операційної так і інвестиційної сфер діяльності. Відособлення ресурсів, передбачених для інвестиційної та операційної сфер діяльності сприятиме закріпленню за останньою твердо фіксованої суми оборотних засобів підвищенню ефективності використання авансованої вартості.

Відновлення нормування оборотних засобів для підприємств економіки України в цілому, і зокрема, для сільськогосподарських підприємств, сприятиме вирішенню ряду проблем. Науковий підхід до нормування оборотних засобів дасть змогу [9]:

- забезпечити правильне визначення дійсної мінімальної потреби в оборотних засобах, що гарантує виконання виробничої програми і досягнення максимального економічного результату при найменшому вкладенні засобів;
- створювати економічні умови, які дозволять ефективно використовувати наявні фінансові ресурси, і сприятимуть росту обсягу виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції, підвищенню продуктивності суспільної праці, матеріальному стимулюванню працюючих, здійсненню розширеного відтворення;
- підвищувати контроль за кількістю авансованих у виробництво оборотних засобів і здійсненням при цьому найсуворішого режиму економії.

Проте відновлення нормування не повинно відбуватися на тих ж методологічних засадах, що діяли раніше. Із методології нормування оборотних засобів, що існувала за часів планової економіки необхідно взяти все те цінне, що можна без будь-яких перешкод запровадити в сучасних умовах.

Висновки. Досвід роботи сільськогосподарських підприємств свідчить, що ефективне управління оборотними засобами великою мірою залежить від науково обгрунтованого визначення їх потреби, що

здійснюється через нормування. Відміна поелементного нормування оборотних засобів за теперішніх умов господарювання не сприяє поліпшенню організації оборотних засобів та фінансового стану сільськогосподарських підприємств. Підприємства практично втратили контроль за мінімально необхідними розмірами оборотних засобів, спроможних забезпечити безперервний кругообіг виробництва, які визначаються у процесі нормування. Понаднормативне накопичення на підприємстві запасів призводить до додаткових витрат, пов'язаних з їх збереженням, і відволікання грошових коштів з обороту.

З'ясовано, що для відновлення нормування оборотних засобів сільськогосподарським підприємствам слід налагодити контроль, який сприяв би поліпшенню організації виробництва в цілому і оборотних засобів зокрема. Для цього слід провести комплекс заходів методологічного характеру, спрямованих на його вдосконалення. Зокрема максимально наблизити порядок нормування оборотних засобів до виробничих показників. З цією метою слід відновити нормування оборотних засобів, застосовуючи методику, розроблену Інститутом аграрної економіки УААН в 1998 році, в основу якої покладено метод споживання та швидкості оборотності оборотних засобів.

Відповідно до нині діючої методології організації бухгалтерського обліку за Міжнародними стандартами, вихідні дані обліку не забезпечують контроль за цільовим і ефективним використанням оборотних засобів. Зокрема у формі № 1 „Баланс” відсутні показники окремих груп оборотних засобів, які відображали б їх наявність станом на початок і кінець року, оскільки звітні дані наведено в балансі у комплексній їх оцінці. Це унеможливило проведення відповідного аналізу за сумарним їх станом за відповідні періоди. Тому при відновленні поелементного нормування слід передбачити у «Примітках до фінансової звітності ф. № 5» вартість оборотних засобів за окремими групами на початок і кінець звітного періоду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демчук Л.А. Нормування оборотних засобів сільськогосподарських підприємств / Л.А. Демчук // Економіка АПК. – 2004. – №2. – С. 56 – 61.
2. Демьяненко Н.Я. Совершенствовать нормирование оборотных средств / Н.Я. Демьяненко // Планирование и учет в сельскохозяйственных предприятиях. – 1987. – №2. – С. 29 – 32.
3. Дропа Я.Б. Визначення потреби в оборотному капіталі підприємства з урахуванням інфляційних очікувань і сезонності / Я.Б. Дропа, О.М. Дуфенюк // Актуальні проблеми розвитку регіону: Зб. наук. пр. / За ред. І.Г. Ткачук. – Івано – Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, 2013. – Вип. III. – Т. 1. – С. 373-377.
4. Ильичик В.И. Нормирование оборотных средств / В.И. Ильичик // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 1990. – №6 – С. 9 – 12.

5. Круш З.А. Кредит в сельскохозяйственном производстве / З.А. Круш. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 176 с.
6. Методичні рекомендації по нормуванню оборотних засобів підприємствами аграрного сектора АПК, розроблені у відповідності з Типовим порядком визначення норм запасів товарно-матеріальних цінностей, затверджених Міністерством економіки України. – К.: ІАЕ УААН, 1998. – С. 39.
7. Радионов А.Р. Менеджмент: нормирование и управление производственными запасами и оборотными средствами предприятия / А.Р. Радионов – М.: ЗАО «Издательство «Экономика». – 2014. – 614 с.
8. Таранков В.М. Пути улучшения организации оборотных средств сельскохозяйственных предприятий / В.М. Таранков // Деньги и кредит. – 2012. – №8. – С. 26-34.
9. Хуторской П.А. Совершенствование нормирования оборотных средств сельскохозяйственных предприятий / П.А. Хуторской // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. – 2013. – №60(83). – С.398-403.

УДК 336.2.026

БОРОВИК П.М., к.е.н.,
КОЛОТУХА С.М., к.е.н.
м. Умань

ПРОБЛЕМИ МОБІЛІЗАЦІЇ ВЛАСНИХ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТІВ МІСЦЕВИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджено проблеми чинного механізму формування доходної бази вітчизняних бюджетів місцевого самоврядування та окреслено напрями його вдосконалення шляхом розширення повноважень місцевих громад стосовно запровадження нових місцевих податків і зборів та їх адміністрування, збільшення переліку місцевих податків та платежів а також вдосконалення механізму справляння єдиного податку з вітчизняних суб'єктів малого підприємництва, що нині є основним податком в структурі власних надходжень бюджетів місцевих громад.

Ключові слова: місцеві бюджети, місцеве оподаткування, доходи місцевих бюджетів, справляння місцевих податків, єдиний податок з суб'єктів малого підприємництва.

Аннотация. В статье исследованы проблемы действующего механизма формирования доходной базы отечественных бюджетов местного самоуправления и обоснованы направления его совершенствования путем расширения полномочий местных общин относительно введения новых местных налогов и сборов, а также их администрирования, увеличение перечня местных налогов и платежей и совершенствование механизма изымания единого налога с отечественных субъектов малого предпринимательства, что сейчас является основным налогом в структуре собственных доходов бюджетов местных общин.